משנה · אחרונים · הון עשיר · סדר טהרות

הון עשיר על משנה טהרות

רבי עמנואל חי ריקי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

הון עשיר על משנה טהרות

רבי עמנואל חי ריקי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/הון-עשיר-על-משנה-טהרות/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה ה 4
משנה ו 4
פרק ב 4
משנה א 4
משנה ה 4
פרק ג 5
משנה ד 5
משנה ה 5
משנה ח 5
פרק ד 5
משנה א 5
פרק ה 6
משנה א 6
משנה ג 6
משנה ו 6
משנה ח 6
פרק ו 6
משנה ו 6
פרק ז 6
משנה ב 6
משנה ט 6
פרק ח 7
משנה א 7
משנה ד 7
משנה ו 7
פרק ט 7
משנה ב 7
פרק י 8
משנה ז 8

פרק א

משנה ה

טהרות

טהרות יש בו עשר פרקים, כי אין בכל כלל ישראל בני אדם המיטהרים כמו הכהנים, וכבר ידענו שהכהנים זריזים הם, והזריזות מביאה לידי עשרה דברים כדאיתא בסוף סוטה. וע"ד הנסתר, הטהרה תלויה בחסד דגבורה, וכבר ידענו כי שרש החסד הוא ביוד של שם:

כחצי ביצה אוכל שני וכחצי ביצה אוכל שלש[י] **וכו**'. אצטריך דלא תימא רישא דהאוכל שנטמא באב וכו' דווקא הוא:

משנה ו

כביצה אוכל שני וכביצה אוכל שלשי וכו'. איידי דנקט חצי ביצה דאצטריך נקט נמי כביצה, וכן בשתי בצים:

לשלשה. גילה לנו דחלקן ר"ל דווקא לשנים:

או לארבעה. לאפוקי יותר אתא, ה"ט דלא קתני לשלשה וארבעה כדקתני בכמה דוכתי ארבעה וחמשה, דאז הוו לאו דווקא:

פרק ב

משנה א

הנגוב. שנתנגב לא קתני אלא הנגוב, שמעולם היה נגוב ואפילו הכי מקבל טומאה, כיון שבאותו עלה עצמו היה עליו משקה בצד אחד, ואשמועינן אגב ארחיה דלא בעינן להכשירו שיבא עליו מים בכלו אלא אפילו בא מקצתו הוכשר, כן נראה. והר"ש שפירש שנתיבש וניגב, לא ידעתי למה:

משנה ה

והרביעי פוסל. לחטאת, ולא מטמא, אע"ג דהטמא לחטאת מטמא את חבירו וחבירו את חבירו אפילו הן מאה, הואיל ואין טומאתו בהדרגה דאין מונין ראשון ושני בחטאת, קרי לכל המטמאין אותו פוסל ולא מטמא, כי באמת אין המיטמא בו מאחר שקבל טומאה מן הקדש טמא במדרגה חדשה, אלא טומאתו היא באותה מדרגה ממש, וכן כלם:

פרק ג

משנה ד

כביצה וכו' ונתפחו טמאים. מדאורייתא, כמ"ש התי"ט בשם הרמב"ם. אבל לא היה בהם מתחילה כשיעור אלא שנתפחו ע"י גשמים, הם טמאים דרבנן, הרמב"ם בפ' י"ו מה' שאר אבות הטומאות:

משנה ה

מחט וכו'. לאשמועינן דאינו מלתא באנפי נפשא אלא פירושא דהנזכר לעיל, חזר לשנות שכל הטומאות כשעת מציאתן אחריו:

משנה ח

ולילך למים. וכלשון הזה כתב הרמב"ם בחבורו (ה' שאר אבות הטומאה פט"ז ה"ד). אבל נלע"ד דדוקא מים ומשקים כיוצא בו משבעה משקים שאין להם טעם אינו מניח המזון בשבילם, אבל המשקים המוטעמים כגון שמן ודם עינינו רואות שהוא להוט אחריהם, ושמשום הכי לא אמר ראב"י ולילך למשקים סתם, אלא פירט למים, להורות דדוקא במים וכיוצא בו אמרינן הכי, כנלע"ד. ואע"ג דשמן ודם אינם משקין צלולים, מ"מ לא אמרו חילוק זה אלא בתרנגולים דמנקרים לבד, וכלשונם ז"ל (קדושין פ:) אי איתא דנקיר מידע ידיע, וכן הרמב"ם בחבורו לא העתיקו אלא על התרנגולים, אבל בשאר בהמות אי איכא למיחש אפילו במשקה שאינו צלול חיישינן, כי המקום שבו נוגע בפיו המלוכלך ממשקה אינו ניכר כי הוא אוכל כל מה שנגע המשקה בו וגם יותר:

פרק ד

משנה א

הזורק טומאה. משום דרצה להזכיר ככר ומפתח דשכיחי בהדי הדדי, וא"א לאסתפוקי בטומאה אלא כשהמפתחות הם טמאים, דאין אוכל נעשה אב הטומאה ואין הכלים מקבלים טומאה ממנו, הזכיר הטומאה אצל זריקה, אע"ג דהוי רבותא יותר כשיזרוק הטהרה ויש לטומאה מקום, לאשמועי' אגב ארחיה דאסור לנהוג בזיון באוכלין ודמשכחת משום הכי יותר שיזרוק הטומאה דהיינו המפתחות, משיזרוק הטהרה דהיינו הככרות. א"נ נקט הזורק טומאה משום דאפילו ר' יהודה מודה בזה:

מפתח לבין וכו'. שנאו בסוף אע"ג דהוי זו ואצ"ל זו, כמ"ש התי"ט לסמוך טהור אצלו משום דהוי טהור אליבא דכ"ע:

פרק ה

משנה א

גוש מארץ טהורה וגוש מבית הפרס גוש מארץ טהורה וגוש מארץ העמים. בכולהו בבי הקדים הטומאה החמורה, והכא הקדים הטהרה, לרמוז דאלו הגושים אינם טמאים אלא מגזרה דרבנן, דקודם גזרתם היו טהורים:

הלך וכו'. פתח בארץ וכו' דזוטר מיליה משני שבילים, והדר מפרש ברישא דין השני שבילים דזוטר מיליהו מדין השרץ וכו' המפורש במשנה ב':

משנה ג

שני שבילים וכו'. ובמשנה ד' שנא דומה לזה בשרץ וצפרדע, והקדים שבילים לסמכם לדברי ר' יוסי דטיהר, בשביל לרמוז דאף הוא מודה בזה, כמ"ש הרמב"ם שהביא התי"ט:

משנה ו

שני ככרים וכו'. הוי טומאה דרבנן ואפילו הכי פליג ר' יוסי, ובשני שבילים נמי יש קצת רבותא לר' יוסי דהקל בהם במשנה ב' יותר מכל הטומאות, והתם מחמיר:

משנה ח

או נכרית או כותית. אע"ג דה"ה לזכר, נקט לשון נקבה לרמוז דשוטה דקאמר ר"ל נקבה ולא זכר, כי התורה שבעל פה כשניתנה ליכתב לא נתנה ליכתב בנקודות וטעמים, דלא שייכי בה:

פרק ו

משנה ו

איזו היא רה"ר. כלומר עד איזה ענין נקרא רה"ר לענין טומאה:

פרק ז

משנה ב

ער ומצאו ישן. דרך התנא להקדים העניינים השוים בשני הדרכים ולסמכם זה לזה, ולכן אין להקשות דהוי בבא זו לגבי רישא ורישא דרישא זו ואצ"ל זו:

משנה ט

שנכנסה להוציא פת לעני. לרבותא דר"ע נקט ליה, דאפילו הכי חיישינן שיגע לגנוב:

תחת. כגון שהיתה הקדרה מונחת על הפטפוט, א"נ מכיון שדרך הקדרות להיות רחבים בבטנם וצרים מלמטה שייך שפיר לומר תחת על החתיה שעושים לקרב האש אצלה, כי הולך תחת בליטת דופנה:

וכי מפני מה ר"ע מטמא. באשה, אי אמרת בשלמא לעני שמצאו גבי ככרות, ודאי איכא למיחש שמא נגע בהם לגנוב מהם למלא נפשו כי ירעב, אבל באשה שלא מצאתה אלא חותה הגחלים תחת הקדרה למאי ניחוש לטמא מה שבקדרה, לכן אמר מפני שחשודה וכו'. ובהגלותה מסיטה התבשיל או נוגעתו ומטמאתו, וכיון שהוא משום זה, באיש דאינו חשוד, אילו מצאו חותה לא חיישינן ליה ואפילו ר"ע מודה, כן נראה. ורבנן סלה"ו דהאשה אינה חשודה, וכל זמן שלא ראינוה שגילתה הקדרה לא חיישינן לה לא שהסיטה ולא שנגעה, וכן העני לא מחזקינן ליה בכפוי טובה שיגע בככרות לגנוב מהם, כיון שהיא נכנסה להוציא לו פת:

פרק ח

משנה א

אפילו תנור מוקף צמיד פתיל. פירט התנור בבבא בפני עצמה משום פלוגתא דר"י:

רבי יוסי אומר וכו'. פירשו המפרשים דלפרושי מלתא דת"ק אתי, ומשום דבזה חולק אף הוא עם ר' יהודה הקודם לו, משום הכי קתני ר' יוסי אומר:

משנה ד

פתוח ומצאו פתוח נעול ומצאו נעול. משום דבסיפא שונה בסוף נעול וכו' מפני הפלוגתא, איחרו נמי ברישא אע"ג דהוי זו ואצ"ל זו:

משנה ו

חשב עליו חש"ו. אריש קמהדר:

פרק ט

משנה ב

אבל עתיד ללות. נ"ל דה"ג, דיש רבותא יותר מעתיד ליקח דשמא לא ימצא מי שילוה לו ונמצא שכבר נגמרו, משא"כ ליקח במעותיו דבקל נמצא:

אבל או משתה. אף זה הוא לא זו אף זו, דטוב לכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה (קהלת ז, ב), ואפילו הכי כי הניח מלגמור כדי לילך למשתה ודעתו לגמור אח"כ, לא אמרינן ודאי נגמרו שאילולי שדעתו נוטה שלא להוסיף עליהם יותר לא היה מניח

באמצע מלאכתו כדי לילך לבית המשתה, א"נ אבל לו דאסור במלאכה משא"כ משתה ואפילו הכי אמרינן כדלעיל, ה"ט דלא איחר פורענותא:

פרק י

משנה ז

הזולף. בעוד שדולה החבית מן הבור דרך המשקה להיות נוטף אנה ואנה על צדדי הבור, ולכן קתני הזולף את הבור:

בבור הכל טמא וכו'. לא ידעתי אמאי לא כללם כלם בלשון אחד, ויאמר בין בחבית בין בבור בין במחץ הכל טמא:

טהרות מתחיל בשין ומסיים בויו, והויו הוא צורת החוטם, והשין הוא צורת הנחירים ממש, אשר בו תלוי חוש הריח המתגבר במי שיש בו טהרה, כדאיתא בש"ס (עי' סוטה מט. וברש"י ד"ה טעם):

סליק מסכת טהרות. המטעימות את הפירות:

הן לעם סגולתו נתן אל שתי תורות.

ויכרות ברית אתו בקדושות ובטהרות: